

Motion till riksdagen 2008/09:C359

av **Rune Wikström m.fl. (m)**

Vattenkraftens ansvar för ålens fortlevnad

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska vattenkraftsindustrin måste vidta konkreta åtgärder för att garantera ålens fortlevnad.

Motivering

Den svenska vattenkraftsindustrin tar varje år död på enorma mängder fisk. Situationen är särskilt allvarlig för ålens fortlevnad.

När glasålen följt med Golfströmmen in mot Europa och slutligen kommer till Sveriges kuster och börjar sin vandring uppför åar stoppas vandringen, i många fall, av vattenkraftverken. I många fall måste ett ålyngel ta sig förbi ett flertal kraftverk för att komma upp i åns översta delar och sjöar. Samma problem gäller när ålen – inte sällan upp till tjugo år gamla honor – försöker återvända till lekområdet på andra sidan Atlanten. De stora ålarna fastnar i rengallren, de mindre massakreras i turbinerna. I detta sammanhang kan även nämnas att vattenkraftsindustrin under lång tid påverkat områden som ålen traditionellt använt som uppväxtplatser.

Förvånansvärt lite görs idag för att komma tillrätta med en av de grundläggande orsakerna till ålbeståndens kris. Detta trots att problemet varit känt sedan det första vattenkraftverket togs i drift i början på förra seklet. Förhållandevis enkla åtgärder av idag skulle kunna ge upphov till mycket positiva resultat. Att hjälpa och förbättra för ålen att vandra förbi kraftverksdammarna behöver inte vara särskilt komplicerat eller särskilt dyrt. Det handlar mest om att se till att utrustningen finns på plats och fungerar. Vattenkraftverkens ansvar för ålens framtid måste konkretiseras i större utsträckning än idag för att finna en ekologiskt hållbar lösning.

Fel! Okänt namn på

I sammanhanget bör beaktas att vattenkraften idag är en mycket värdefull tillgång för produktion av förnybar el och även i framtiden kommer att spela en central roll för Sveriges elförsörjning. Sverige bör verka för att främja en så god produktionskapacitet som möjligt i existerande vattenkraftverk utan att undergräva arbetet med att nå miljömålen, internationella bindande miljöåtaganden eller möjligheten att särskilt beakta det allmänna och enskilda fiskeintresset.

Att bibehålla en hög produktion av vattenkraft är en viktig del i arbetet med att motverka klimatförändringar och för att uppnå de mål för förnybar energi som ställts upp inom EU. Det är dock viktigt att åtgärder vidtas för att säkerställa att en större hänsyn tas till viktiga naturvärden – inte minst ålbeståndens fortlevnad – vid vattenkraftsexploatering i svenska vattendrag.

Enligt miljöbalken ska vattenkraftsproducenter vidta åtgärder för att säkra fiskens vandring och överlevnad om nyttan av anordningarna överstiger kostnaden. Vid omprövning av äldre vattendomar är tillståndshavaren skyldig att utan ersättning tåla viss del – högst en femtedel och lägst en tjugondel – av en förlust eller inskränkning till förmån för bl.a. det allmänna fiskeintresset. Miljöbalken ger således ett starkt skydd för naturvärdena.

I syfte att kunna säkerställa ålbeståndens framtid är det dock viktigt med mer konkreta och ändamålsenliga regler för vattenkraftverkens verksamhet. Ett reformerat regelverk bör inte minst beaktas med anledning av riksdagens tillkännagivande om fiskvandringssvagar. Vattenkraftverken måste ta sitt miljöansvar.

Stockholm den 1 oktober 2008

Rune Wikström (m)

Jeppa Johnsson (m)

Staffan Appelros (m)

Sofia Arkelsten (m)